

Ústav světových dějin

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: Matěj Moravanský

Název práce: Kontinuity a diskontinuity v péči o mládež v letech 1938–1948

Jméno oponenta práce: PhDr. Radka Šustrová, PhD.

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	1
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	1

Stručné hodnocení:

M. Moravanský představil dostačující zdrojový materiál. Bylo by možné doplnit komplexnější řady periodik (*Péče o mládež*) či jiné na péči o děti a mládež se zaměřující časopisy (např. *Rodiče a škola*). Pokud se autor zaměřuje primárně na organizaci „Péče o mládež“, pak by první jmenované periodikum nemělo chybět.

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	1
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	2

Stručné hodnocení:

Volba „Péče o mládež“ jako výzkumného tématu je skvělá, nicméně důraz na kontinuity a diskontinuity považují pro bakalářskou práci za příliš ambiciózní. Autora práce příliš svázal s nedávno publikovanými výstupy a omezil prostor k vlastní invenci. Za vhodnější bych považovala lokální sondu (zde Benešovsko nebo jiný region z hlediska dostupnosti fondů

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

OPM) zasazenou do širšího kontextu péče o mládež v českých zemích. Práce nicméně obsahuje řadu zajímavých poznatků a detailů, které pomáhají doplnit a otestovat teze současné historiografie.

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	1
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	2

Stručné hodnocení:

Student strukturoval práci chronologicky do tří hlavních kapitol (druhá republika, protektorát, třetí republika), přičemž druhou a třetí kapitolu samostatně uzavírá závěr a shrnutí, předcházející závěru práce jako takové. Z hlediska rozsahu práce se nezdá jako nutné začleňovat dílčí závěry. Lépe, kdyby se autor více soustředil na sledování toku a struktury textu. V textu často přeskakuje v čase, což souvisí se snahou vysvětlit některé související aspekty z předcházejícího období, např. první republiky. Vyřešila by to úvodní kapitola, která by čtenáři poskytla stručný vhled do prehistorie popisované instituce.

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	1
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	1

Stručné hodnocení:

Ve srovnání s jinými bakalářskými pracemi student bezvadně situuje problematiku do současné historiografické produkce a s využitím její terminologie a analytických přístupů interpretuje nashromážděný soubor pramenů.

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

5.1 Stylistika a pravopis	2
5.2 Použitá terminologie	1

Stručné hodnocení:

Práce je solidně napsaná. Napříště bych doporučila vyvarovat se psaní kvalifikační práce v přítomném čase. Pokud autor cituje prameny a současně vlastními slovy popisuje dění před více než osmdesáti lety v tomtéž čase, působí to přinejmenším divně. Cílem není přidat popisované látky na dramatickosti. Doporučovala bych také důsledněji oddělovat jazyk pramene a analýzy (někdy to vypadá, že autor užívá biopolitiku ve smyslu vládního programu, s. 64) a vyhnout se některým banálním výkladům (např. co je diskurz).

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

Název bakalářské práce je mírně zavádějící. Naznačuje záměr studovat kontinuity a diskontinuity forem a institucí péče o mládež, ale autor si vybral instituci jedinou, mající tentýž název. Takové zúžení je zcela v pořádku a potřeba, ale pro srozumitelnost prezentace tématu a analýzy mi chybí postup od obecného představení tématu, k analýze a interpretaci a zpět k částečnému zobecnění dosažených závěrů. M. Moravanský ve své práci nepřekračuje jistý stupeň obecnosti tématu, k čemuž ho vedou široce formulované otázky a obšírné koncepty jako je biopolitika, expertíza, národ/nacionalismus a v závěru se objevující problematika kolaborace a někde dokonce eugenika. Méně je někdy více. Domnívám se, že by bylo efektivnější – pokud by to výtěžnost materiálů ze SOkA Benešov umožnila – soustředit se na působení OPM v regionu a sledovat ji v souvislosti činností ZÚPM na celostátní úrovni. Namísto sledování proměny nacionalismu a studia počátku sociálního státu, na které podle mě bakalářská práce

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

neposkytuje dostatečný prostor, by bylo lépe se zaměřit na každodenní úroveň, autorem zmiňovanou v popisu zaměření práce pouze jako „skromnou sondu do každodennosti“ (s. 17).

Díky tomu, že student zvolil jinou (širší) perspektivu, některé zajímavé detaily se objevují v poznámce pod čarou, namísto hlavního textu (např. pozn. 77, 109, 142 ad.). Téma OPM považují téměř za ideální, pokud jde o psaní sociálních dějin či dokonce dějin zdola, protože skrze studovanou látku by mohlo být možné se dopracovat až k obyvatelstvu, se kterým OPM bylo v přímé interakci. Volba studovaného regionu je samozřejmě na autorovi, nicméně vzhledem k výstavbě cvičiště SS, se Benešovsko a zde operující instituce OPM ocitly ve specifické situaci (srovnáváme-li s jinými protektorátními regiony).

Přestože se analýza týká české instituce a student převzal argument o segregaci péče podle národnosti, s výjimkou Kuratoria nejsou reálie nacistické okupace v textu zmiňovány. Nevíme nic o německých institucích, s výjimkou nahodilé zmínky o inspiraci německými projekty jako byl např. Winterhilfswerk. Psát dějiny okupace bez okupačních institucí je limitující. Jak ovšem autor spolehlivě dokládá, OPM zůstalo českou výspou (viz počet dětí a mládeže v jejích péči), kde za okupace došlo ke zkvalitnění a prohloubení péče o příslušníky českého společenství a na místní úrovni lze doložit i významné personální kontinuity (s. 46). Zdá se, že OPM byly z organizačního hlediska téměř nedotčeny válkou ani okupací, přesto bychom si měli položit otázku, jaký vztah k ní měly okupační orgány a pokusit se o situování OPM do sítě institucí na místní a celostátní úrovni.

Celkově je předložený text bakalářské práce kvalitní, prokazující studentovu orientaci v literatuře, práci s prameny a obeznámenost s metodologickými přístupy.

7. Otázky a připomínky k obhajobě:

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

- 1) Volba Foucaultovy biopolitiky je nasnadě, ale zdá se mi, že na vybrané téma sedí pouze částečně, protože moc a expertíza nejsou hlavními natož jedinými kategoriemi. Jaké jiné přístupy z perspektivy sociálních dějin by podle autora mohly přicházet v úvahu?
 - 2) Autorova teze, že OPM se profesionalizuje už za okupace, resp. od r. 1938 nástupem J. Trapla do čela ZÚPM, je velmi zajímavá. Jaké dopady měla změna ve vedení na vlastní zdravotně-sociální výkon OPM ve vztahu k obyvatelstvu? Jedná se o změnu politiky, nebo o reálnou proměnu péče jako takové?
 - 3) Dokázal by autor charakterizovat, jaká péče se nabízela těm, které netvořili tzv. zdravé jádro národa? (např. děti „uchylné“, postižené atd.) Proměnila se tato péče či jazyk, jak byla prezentována, v průběhu času?
 - 4) Zajímá mě vztah OPM/ZÚPM k jiným organizacím sociální péče za okupace, zejm. Národní pomoc a Sociální pomoc. Mohl by jej autor stručně charakterizovat?
-

Navržená známka: 1

Datum: 31. srpen 2021

Podpis: